

Namn att minnas

Hans Palmstierna

»Sekreteraren i miljöårsberedningen är inte längre någon väckarklocka. Han har förlorat den klang han hade. Han har inget mer att säga... Hans misstänkliggörande av forskare med uppdrag från industrin var okunigt och billig demagogi... Anklagelserna är groteska och grundade på skvaller... Industrin är van att bli misstänkliggjord och börjar bli härdad. Men det här är första gången, som någon tar hedern av en hel yrkeskår i tron att därigenom få ett mer dräpande slagträ.»

Det är ord och inga visor, särskilt för att härröra från Axel Iveroth, Industriförbundets i allmänhet så jovialiske, urbane och verserade direktör. Om någon till äventyrs trott att hr Iveroth tagit munnen väl full fick sig denne någon en tankeställare, när kort efteråt en partivän till miljöårsberedningens sekreterare och framstående expert på miljöområdet, nämligen generaldirektör Valfrid Paulsson i naturvårdsverket, underströk vikten av ett förtroendefullt samarbete mellan forskare, företag och myndigheter. »Vi har inte i ett litet land som Sverige råd att avstå från ett sådant samarbete, vilket ibland krävs under återopande av manipulationsteorier och misstänkliggörande av enskilda personer», yttrade hr Paulsson.

Att det rör sig om en snubba är lika litet att ta fel på som att den riktar sig till samma person, som hr Iveroth avsåg. Hans namn är Hans Palmstierna, han är docent i medicinsk kemi, han är socialdemokratiska partiets miljöårsexpert och i slutet på augusti detta år höll han inför Fabriksarbetarnas kongress det anförande, som framkallat ovan återgivna kommentarer. Det var inte första gången docent Palmstierna gjort sig skyldig till ett övertramp. Alltsedan han – om uttrycket må tillåtas – tagit värvning som regeringens specielle vapendragare i miljöårsfrågor, har han gång på gång begagnat miljöården som förevändning för rent partipolitiska utspel. Redan när debatten om Väröbacka pågick

som bäst, varnade han för en liberal låt-gåpolitik när det gäller miljön och förklarade i samma andetag att »inget parti till höger om socialdemokratin skulle kunna lösa miljöfrågorna.» I betraktande av den meritlista på miljöårdens område som socialdemokratin sedan dess förskaffat sig – via Sturup och Ritssem fram till Brofjorden – hade man kanske kunnat tro att hr Palmstierna skulle ha dämpat tonen. Men visst inte; han har tvärtom bedrivit en allt högljuddare agitation mot det enskilda näringslivet, enkannerligen industrin, i miljöårsfrågor.

Priset togs emellertid i anförandet inför Fabriksarbetarnas kongress. Det överträffar allt vad han tidigare sagt i ämnet, inte bara när det gällde det misstänkliggörande av industrin, som hr Iveroth och Paulsson påtalat, utan också när det gäller uppammandet av lika hätska som oresonliga klasskampsstämningar. Docent Palmstierna började med att insinuera att svenska vetenskapsmän ofta är köpta av näringslivet och att konsultuppdragen inom industrin lätt leder till att upptäcker om hälsorisker smusslas undan. »Man angriper naturligtvis inte gärna den som ger en själv en stor del av honungen på smörgåsen», sade han. Några exempel vägrade han dock att ge under förebärande av att det var systemet han ville åt, inte enskilda personer!

Men han nöjde sig alltså inte med detta, utan framförde också den fantastiska, rent metafysiska, teorin att förhållandena skulle bli bättre, när en större del av forskarna kommer från arbetarfamiljer. Då stiger moralen och solidariteten med medmänniskorna kommer att förhärska. Arbetarnas barn är nämligen, om man får tro hr Palmstierna, mera etiska än barn ur andra socialgrupper. För arbetarbarnen faller det sig lättare att bibehålla sin integritet. De låter sig inte köpas, korrumpas och tystas av sina arbetsgivare.

Därmed hade docentens framställning tagit steget över från det skandalösa skvallrets till den sublima stollighetens sfär. Det är

Nietzsches övermänniskoteori med omvända förtecken, det är rastänkande i klasskampskategorier. Man undrar bara över att baron Palmstierna inte tänkt på att hans resenång återfaller på honom själv. Hur skall arbetarna kunna lita på denne docent, som kommer från en högaristokratisk miljö, där det enligt honom själv är klennt beställt med moralen och solidariteten gentemot medmänniskorna? Eller förhåller det sig möjligen så att överlöpare från borgerligheten till socialdemokratin som Palmstierna – och Palme – betraktas som ett slags proletärer honoris causa, som – låt vara andra rangens – arbetare?

Hans Palmstierna är inte den förste hedersproletären inom familjen. Han är nämligen sonson till Erik Kule Palmstierna, sjöofficeren som blev socialdemokrat (dock på den tiden då det ännu var förenat med risker och inte som nu bara fördelar) och småningom Brantings utrikesminister för att sluta sin karriär som sändebud i London. Denne Palmstierna, känd för Åtskilliga Egenheter, var högt begåvad, kvick, elak, inbilsk och intrigant. Att Hans Palmstierna skulle tagit arv efter farfadern och valt honom till förebild är naturligtvis möjligt men innebär i så fall säkert en överraskning för såväl hans far som farbror, bägge två pålitligt konservativa personer. Troligare är att påbråt kommer från den framlidna modern, en märklig kvinna och orolig ande, psykoanalytiker av facket med radikala idéer. Detta verkar så mycket mera sannolikt som även Hans' syster har en utpräglad radikal läggning. Hon är ingen annan än den bekanta konstnärinnan Gunilla Palmstierna, som kan berömma sig av att ha åstadkommit Peter Weiss' socialistiska väckelse — det förhåller sig alltså inte, vilket de flesta väl föreställt sig, tvärtom.

Alltnog: Hans Palmstierna, läkarson, fysiskt bräcklig, nervös, intelligent, intensiv, började efter kriget läsa medicin, men ville inte själv bli läkare. Efter att ha disputerat och förordnats till docent specialiserade han sig efterhand på miljöforskning och blev år 1967 allmänt känd genom den lilla stridskriften »Plundring, svält, förgiftning.» Han hade då redan länge varit socialdemokrat i hopp om att, som det brukar heta, kunna påverka partiet inifrån, och nu fick han sin chans. År 1968 blev han sekreterare i den statliga miljövärdutredningen, och har sedan dess hört till socialdemokratin brain-trust. En lågsinnad kvällstidning har påpekat att han bor i egen villa i en förortsstad, deklarerar för inkomster, som är ungefär fyra gånger så höga som de en moraliskt högtstående arbetarfamilj måste klara sig på samt att han i stället för att använda de kommunala transportmedlen åker till jobbet i egen bil. Men därutinnan skiljer han sig i rättvisans namn inte från våra övriga ledande jämlikhetskampare. Han har stått på socialdemokratiska riksdagslistor, om också inte på riktigt valbar plats, det har t o m — åtminstone bland hans vänner och beundrare — viskats om att han skulle vara nästa Palmstierna som blir socialdemokratisk regeringsledamot; då som något slags miljövärdskonsult.

Mot denna bakgrund kan man trots allt kanske inte förvåna sig över uttalanden sådana som de han gjorde på Fabriksarbetarnas kongress, hur häpnadsväckande de än i förstone kan verka. Ty, som en maliciös iakttagare citatvis framhållit — det kan ju inte skada att försöka hålla sig väl med den som ger en själv en stor del av honungen på smörgåsen.

GU